

§ 44 Renässans för trohet och trohetslöften – för barnens trygghet i familjen

LENNART SACRÉDEUS:

Fru ordförande, kyrkomötesledamöter! Jag yrkar bifall till motion 2012:27. Utskottet har en del formuleringar som är uppmuntrande och stödjande om äktenskapets ställning. Även i reciten finns tidigare formuleringar som kyrkomötet har uttalat, inte minst i debatten här för tre år sedan om hur äktenskapet ska definieras, om betydelsen av ömsesidiga livsvaraktiga relationer, som på många sätt utgör de grundläggande byggstenarna i ett samhälle, om äktenskapet skulle vidgas i sin definition till att också omfatta enkönade par, då betonades just trohetsaspekten och rätten att kunna viga sitt liv till varandra och för varandra genom att ge eviga löften oavsett sexuell läggning. Detta lyftes fram som ett väldigt starkt argument för att förändra äktenskapssynen och definitionen i Svenska kyrkan. Utskottet har också formuleringar som är en aning utslätande och vaga. Man talar om att relationer, i största allmänhet, relationer är grundläggande i livet i stort och i trons liv.

Motionens ärende kan delas i två uppgifter, att stödja parrelationer och att stödja föräldrar-barnrelationer. Min motion handlar både om barnen och att stödja en specifik av kyrkan särskild helgad samlevnadsform, nämligen att prästen i namn av kyrkan och inför Gud och församlingen ställer frågan, om du är beredd att leva med den här människan resten av ditt liv. På detta förväntar sig vår kära kyrka att man faktiskt svarar ja. Annars går det som i Downton Abbey i lördags, att den ene inte var beredd att svara ja och det blev det inget bröllop.

När vi ställer de här löfterna som kyrka, om du är beredd att leva med honom eller henne resten av ditt liv, gör vi detta för att vi tar det på allvar. Vi menar att svaret ja inte bara är för stunden. Det är inte bara en tillfällig kärleksrelation utan det är något som handlar om en vilja till att leva tillsammans livet ut. Ingen ska tro att jag är ute efter att moralisera när av en rad olika skäl äktenskap faller sönder och man inte kan leva upp till löfterna. När kyrkan ställer frågan och när löfterna avges är detta en vilja att kämpa på livet ut. Det idealet får kyrkan aldrig lämna. Utskottet skulle kunna vara tydligare med att peka på att vi faktiskt ställer frågan och därmed ger uttryck för ett ideal och att löften är till för att hållas efter absolut bästa förmåga. För det vi talar om är den stora kris som äktenskapet och samlevnaden har, inte minst äktenskap eller samlivet där man har lovat varandra, det baseras på att kunna dela inte bara det goda utan det svåra.

I reciten ser ni en formulering som kyrkomötet uttalade 2009, ”att ingå äktenskap innebär att inför Gud och andra människor uttrycka sin vilja att leva tillsammans resten av livet, att kunna dela det goda och det svåra”. Just detta att dela det svåra, där tycker jag att vi självkritiskt måste säga till oss som kyrka och till oss som svenskt folk, hur klarar vi som vuxna att gå igenom det svåra i ett land där så mycket av de eviga trohetslöfterna som har givits inte man orkar leva upp till. Jag kan inte komma ifrån att det är svårt att tala om äktenskap och det är svårt att tala om skilsmässor, men just därför måste vi göra detta.

Det handlar också om barnens grundläggande trygghet, att veta att det hem jag växer upp i där mamma och pappa, mor och far, har lovat varandra trohet för livet, där kan jag utvecklas som ung individ, ung människa, i den tryggheten att vad som är lovat det är faktiskt lovat.

Det som sägs i den här motionen syftar också till ett samtal inom kyrkan om hur vi faktiskt stärker äktenskapslöfterna som något som handlar om den mänskliga mognaden.

Bifall till motionen.

ALVE SVENSSON:

Fru ordförande, vänner i kyrkomötet! Trots den sena timmen vill jag inleda med ett latinskt citat, "pacta sunt servanda" som betyder, "ingångna avtal ska hållas". Vi vet ett annat ord från vigselritualet, "vad Gud har fogat samman ska människan inte skilja åt". Vi vet också att enligt svensk lag också enligt Guds lag är det tillåtet att skiljas. Jesus sa en gång, "från början var det inte så, men för era hjärtans hårdhets skull".

Löftena vid vigselakten är inte oväsentliga. Varför ska man lova varandra livslång trohet om det inte är meningen att det ska hållas? Därför vill jag ge berömmande ord till Lennart Sacrédeus som har tagit upp det här ämnet i sin motion 2012:27 och han pekar särskilt på barnens situation i skilsmässosfamiljerna. Vi vet av många exempel att barnen ofta mår illa både före, under och efter föräldrarnas separation. Låt oss också komma ihåg att även makarna kan lida svåra kval i sitt havererande äktenskap. Sällan räcker det med att hålla fram vigselbeviset framför ögonen eller påminna sig den högtidliga vigselakten. För att hålla samman ett äktenskap så att det blir till den hjälp för livet det kan bli, något berikande, något gott, krävs både omtanke och konstruktivt arbete.

Jag väljer att sluta här och återkomma med avslutningen i mitt andra anförande.

BERTH LÖNDAHL:

Fru ordförande, ledamöter! På Sankt Olofsbron här i Uppsala hänger på den högra sidan härifrån sett en kedja, vid vilken är fäst ett antal hänglås. Ett ganska stort hänglås, vid det är det i sin tur fäst fyra små hänglås. På det större hänglåset står det textat med barnahand, "mamma". Man anar att "mamma" och de där fyra hänglåsen är en signal, vi ska vara där för varandra alltid. Inte nog med detta, på själva Fyrisåns vatten finns en belysning som gör att där finns liksom ett ljusspel av nycklar, nycklarna man ska kasta i vattnet när man har låst hänglåsen som ett tecken på den trohet vi vill ge varandra. Uppsala kommun är förmodligen den som arrangerar detta. Det är ändå någonting att reflektera över att i ett kommunalt sammanhang gör man någonting sådant här, därför att man har förstått att trohet är viktigt. Jag tror att det är så med troheten att trohet är någonting som varje människa längtar efter att få men som kan vara så svårt att ge. För den, där det kan vara svårt att ge, kan det ändå vara den längtan man bär, att man skulle ha gett den mer än man förmådde. Ibland kan det vara så att brusten trohet är nödvändig. I familjer kan det finnas alkohol- och drogmisshand, dysfunktionellt beteende, iskyla. Vi vet allt det där men vi vet också att i många andra relationer så har det blivit alltför enkelt att bryta upp från varandra. Jag tror inte att man ska skuldbelägga på ett onödigt sätt där man inte har kunnat undvika utan att bryta upp. Jag tror också att vi måste reflektera mer över människors längtan efter trohet. Att vi måste finnas där och stärka uthållighet och närvaro i relationer. Den motion som Lennart har skrivit tycker jag ska uppmuntras. Den är alltför oprecis för att jag ska kunna stödja den, men i sak har han rätt. Kanske skulle det behövs att så småningom ta fram ett material för församlingar som handlar om äktenskapsskolor, föräldraskolor och det som stärker relationer och familjer i den ambition som många kan bära. Det kanske är något för nästa år, Lennart?

BERTIL MURRAY:

Fru ordförande och alla här! Utskottet menar att sambandet mellan trohet och barnens trygghet inte är så enkelt som motionären anger, och så kanske det är. Jag bara undrar om utskottet har tagit del av den rätt djupgående forskning som finns

på det här området. En forskning som har bedrivits av helt sekulära forskare utan något slags kristen bakgrund eller så. Utskottet får gärna ha synpunkter på hur stark påverkan och förbindelsen är mellan trohet och barnens trygghet, men kan inte rimligen ifrågasätta att det finns ett samband. Jag undrar också om inte utskottet faller för ett klassiskt misstag när man menar att en särskild satsning på trohet inte är det bästa sättet för kyrkan att ta sitt ansvar. Än sen då? Måste man stryka det goda för det bästas skull? Måste det goda och det bästa vara fiender till varandra? Eller menar utskottet att en satsning av det här slaget över huvud taget inte är god utan dålig? I så fall blir jag lite bedrövad. Nu är det inte så att utskottet avfärdar allt engagemang i de här frågorna. Bland annat nämner utskottet frågan om äktenskapsskolor. Låt mig då säga att här finns det tror jag verkligen att det finns anledning att initiera en bredare satsning, för så där väldigt mycket på det området tycker jag inte att det görs.

I Sankt Ansgars kyrka i Uppsala där jag har varit engagerad i många år har vi under tioalet år erbjudit äktenskapsskola för unga par. Under den här perioden är det ungefär hundra personer som har gått igenom de här samlingarna som handlar om fyra samlingar för varje par i grupp.

Det skulle vara spännande att få dela erfarenheter kring de här frågorna i något annat sammanhang.

YLVA WAHLSTRÖM:

Ordförande och alla andra närvarande! Jag talar för utskottet. Utskottet ser det här med barnperspektivet att det inte är så självklart och så enkelt att äktenskapstrohet skulle lösa de bekymmer som barn och unga har i vårt samhälle. Vi ser inte det enkla sambandet som man vill påpeka, och dessutom vill inte utskottet heller se det här som en uppföljning av ärkebiskopens möte för barn och unga utan det var liksom mer som skulle föras vidare på ett annat sätt. Hade den här stått för sig själv hade utskottet nog vågat svara på ett annat och tydligare sätt. Utskottet vill inte vara fördömande att det bara är äktenskapet som gäller utan att det finns många familjekonstellationer i dag som också kan ge barnen bra och trygga situationer.

SOFIJA PEDERSEN VIDEKE:

Ordförande, ledamöter, biskopar, åhörare! Jag var inte på ärkebiskopens Barn och unga-möte. Jag umgicks med min familj och jag hoppas att jag gjorde rätt val. Jag är glad och tacksam för min man och vårt äktenskap. Tack, Ola! Men när vi ingick äktenskap visste vi inte om vi skulle få barn. Det samtalade vi om i vigelsamtalet med vår präst i samband med den där lilla parentesen i förbönen. Våra löften om ömsesidig kärlek och trohet är oberoende av våra barn som finns i dag. Löftena är kännetecknande för alla äktenskap oavsett familjebild. Jag ser tyvärr inget fast samband mellan trohet och trygghet för barnen. Jag ser gärna, Lennart, att vi samtalar om trohet och trofasthet också när relationen är skakig. Vi kan konstatera med hjälp av statistik att det är fler som har varit otrogna och behållit sina relationer än de som skiljer sig. Det innebär i sin tur att otrohet inte alltid innebär skilsmässa. Även i relationer med otrohet kan det finnas förlåtelse och försoning med förnyade äktenskapslöften som följd. Jag ser också gärna samtal, Lennart, om hur man kan stärka barns rätt till att leva i trygghet, med trygga relationer till vuxna oavsett deras biologiska relation. Men jag vill inte prata om det ena som en förutsättning för det andra, och vad ärkebiskopens möte ska leda till det får de som var där avgöra.

Jag yrkar avslag på motion 2012:27 enligt utskottets förslag.

LENNART SACRÉDEUS (REPLIK):

Tack för inlägget och för engagemanget! Jag vet inte var du hittar i min motion att jag skrivit något om den sexuella otroheten. Jag berör inte detta över huvud taget. Det jag berör är att man har lovat varandra att kämpa igenom både det goda och det svåra. Jag säger inte att det finns ett samband mellan sexuell otrohet och en given skilsmässa. Jag säger inte att ett äktenskap inte kan fortleva med otrohet. Det jag säger är att man har lovat att kämpa igenom inte bara de goda stunderna utan de svåra stunderna. Det du nämner är svåra stunder. Det ingår i äktenskapslöftena att kämpa igenom det också. Det du säger här har jag inte skrivit.

SOFIJA PEDERSEN VIDEKE (REPLIK):

Då beklagar jag, Lennart, om jag har övertolkat dig på något sätt. Jag tror att det var så vi uppfattade det när man skriver otrohet. Givetvis finns det många sorter av otrohet men vi uppfattade det nog så i utskottet. Jag är ledsen för det, men jag tolkade det också som att du ser ett samband mellan trohet och trygghet för barnen, eftersom det står så i motionens rubrik, inte minst.

LENNART SACRÉDEUS (REPLIK):

Tack för svaret! Jag har alltså inte använt ordet otrohet en enda gång och att du läser in detta tolkar jag nästan som en förutfattad mening om vad det här handlar om. Jag använder inte ordet otrohet någon gång. Jag använder orden trohet och trohetslöften. Att den sexuella troheten inom äktenskapet värdesätts av bägge parter är väl oundvikligt, men det handlar inte motion om. Det finns mängder av exempel på att sexuell otrohet ändå har lett till att man fördjupar sin relation som make och maka i äktenskapet, därför att man har kämpat sig igenom detta som mogna människor. Men det finns ingen formulering om otrohet och sexuell otrohet och det känns väldigt olyckligt att detta nämns över huvud taget eftersom det inte finns skrivet och då kanske ni hade gjort en annan bedömning av motionens innehåll.

SOFIJA PEDERSEN VIDEKE (REPLIK):

Jag är ledsen, Lennart, och jag är ledsen, kyrkomötet, om jag har fört in oss på ett sidospår. Det har inte varit min avsikt, men motsatsen till trohet är otrohet.

TIMMY LEIJEN:

Ordförande, kyrkomöte! Jag yrkar bifall till utskottets förslag. Att ge sig in i debatten om äktenskap och trohet, för barnens skull är det inte alldeles okomplicerat eller speciellt enkelt. Mitt inlägg kanske kommer att tolkas ovilligt, att jag inte är för äktenskap eller trohet eller någonting annat. Motionären säger själv i sin motion något om opinionsvindar i frågan. Jag tror inte att vi menar alldeles samma sak när vi pratar om svårigheter i den här frågan. Jag delar motionärens önskan om att stärka barnens trygghet och ställning. Barnen är viktiga, barnen är vår framtid. Men sättet som motionären tänker sig i ingången till detta arbete behöver problematiseras. Att så tydligt använda en norm som ett hot, som motionären föreslår, lämnar en del människor utanför. En stor del människor. Den verklighet som många människor med smärta behöver uppleva och befinna sig i. Denna norm skapar utanförskap för de människor och barn som inte lever inom normen. Att vara utanför en norm är utpekande, stigmatiserande, outhärdligt och kanske också mycket smärtsamt för den som befinner sig där. Den metod och

norm som hjälper till att skapa är inte en väg att gå för en kyrka, anser jag, för att nå det motionären vill. Tack utskottet!

Utskottet visar på flera sätt att arbeta, mötesplatser, arenor där kyrkan kan verka för barnens skull för att uppnå vad motionärens intention för arbetet vill. När inte motionären är nöjd med utskottets behandling med den syn som utskottet ger uttryck för så ser jag fram emot en ny motion som vill verka för barnens trygghet och ställning i fokus, deras väl för ögonen utan att använda en norm där utanförskap inte skapas osv. utan en motion med en metod som har som ingång och metod som skapar delaktighet, känsla av tillhörighet för alla, inkludera människor oavsett vilken relation som finns, löfte eller inte som givits, för barnens skull.

Bifall till utskottet.

LENNART SACRÉDEUS (REPLIK):

Fru ordförande! Jag vill tacka Timmy för ditt inlägg och engagemang i frågan. Jag tycker ändå vi behöver reda ut lite vad du menar med begreppet norm, att lämna människor utanför och du talar om i termer av att människor skulle känna sig utpekade, stigmatiserade och att det är outhärdligt. Det kyrkan gör är att man erbjuder människor, män och kvinnor, att dela sin parrelation på ett sådant sätt att de inför människor och utifrån kyrkans tro inför Gud lovar varandra att leva tillsammans resten av livet. Detta är ett frivilligt val. Ingen tvingas att ingå äktenskap och de barn som föds inom ett äktenskap eller om det inte blir barn i ett äktenskap, allting baseras ändå på ett frivilligt ställningstagande och val att gifta sig. I det sammanhanget ställer kyrkan frågan om man vill leva samman livet ut. Den normen ställer faktiskt kyrkan i äktenskapslöftena. Du kanske vill ta bort frågorna?

TIMMY LEIJEN (REPLIK):

Det var precis det jag menade, att en norm är något som man väljer frivilligt, kanske att vara innanför eller inte. Det som motionären vill motverka är just alla dessa misslyckade äktenskap, de människor som kommer utanför normen, det att vi ska använda äktenskapet och trohetslöften som någon slags normgivning för hur man ska leva sitt liv. Tänk på alla de människor som misslyckas med sina löften, som misslyckas med sin intention att leva inom den norm som motionären vill använda. Det är det jag säger, det är inte en metod och väg att gå. Vi ska vara för alla människor och jobba för ett inkluderande arbetssätt med de som också står utanför just den normen.

LENNART SACRÉDEUS (REPLIK):

Tack, Timmy! Du svarade inte på frågan om du tycker att äktenskapslöftena ska tas bort ur vigselordningen. Nu ställs äktenskapslöftena och de har alltid ställts och där har man en frivillig möjlighet att svara ja eller nej på frågan. Är det ett nej, så blir det ingen vigsel. Du talar också och angriper i termer av det normgivande och att det utesluter människor. I äktenskapets tanke ligger ju tryggheten. Tryggheten att ta sig igenom också bekymmer och problem. Jag tycker också, Timmy, att du och jag kan hamna i två diken, där jag kan kritiseras för att jag tar upp ett ämne där man säger att så här ska det vara, men jag menar att det är ju så här kyrkan ställer frågan. Och du hamnar i det diket att varför är det fel att lova varandra trohet för livet och att kyrkan sanktionerar detta, och att man faktiskt önskar att det ska hålla livet ut och att kyrkans roll ska vara stödjande efter det att löftena har givits.

TIMMY LEIJEN (REPLIK):

Jag har inte sagt någonting om att trohetslöften ska bort ur äktenskapsritualet. Jag går inte i diket. Jag går mitt på vägen. Välkommen upp, Lennart.

JOHAN ÅKESSON:

Fru ordförande, kyrkomötet, biskopar! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan. För sex år sedan var jag med om en för mig och min fru en väldigt fin upplevelse. Jag vet inte om det var en renässans av trohet och trohetslöften, men det var ett förnyande av vigsellöften och det efter tio år som gifta. Det utspelades på Haväng på Österlen, en fantastisk plats som man gärna återkommer till. Jag konstaterar när jag minns den händelsen att den var ganska stark och viktig för mig och min fru, och vi fick säga för varandra med egna ord hur vi tänkte om varandra, om kärlek, ömsesidighet och trohet. Men jag vill inte minnas att vi med den händelsen tänkte på våra barn, att det var för deras skull vi gjorde det utan vi gjorde det för vår skull.

Det här med trohetslöften för barnens skull, för barnens trygghet, trygghet för barn är ju någonting som också kan få finnas i många andra samlevnadsformer, som också utskottet ger uttryck för. Det här med att det inte finns det enkla sambandet med trohet inom ett äktenskap att det ska garantera barnens trygghet. Det finns andra former som inte formaliserar trohetslöften men indirekt ändå har någon slags gemenskap och ömsesidighet som skapar den där tryggheten. Den måste ju också inkluderas i våra samlevnadsformer. Det kan handla om ensamstående, som skapar trygghet för de barn som finns där. Utskottet uttrycker också att det är kyrkans uppdrag är alltid att stå på de svagas sida och att bidra till att människor får erfarenhet av goda relationer.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

MARGARETA LARSSON:

Fru ordförande, ledamöter, biskopar! Jag var på det här seminariet i helgen med ärkebiskopens möte. Det var trevligt, tankvärt och underhållande på alla vis. En tanke som slog mig när jag var där var att man plockar ut barnet ur sitt sammanhang. Det fanns inga föräldrar där eller en familj som de här barnen och ungdomarna hade. Det tyckte jag var konstigt. Barnen mådde dåligt, men var fanns familjerna?

Jag reagerar lite på utskottets svar när det gäller den här motionen. Man skriver att Gudstjänstutskottet menar att det inte finns ett sådant enkelt samband som att trohet inom äktenskapet alltid garanterar barnets trygghet. Det känns kallt. Vi vet ju att skilsmässorna är skyhöga i landet och de ökar mer och mer. Vi har ett system i landet som går ut på när det gäller vårdnadsstrider i en skilsmässa att man polariserar konflikten så mycket som möjligt och det kan hålla på i flera år. Den som slår mest skit på den andre vinner. Det systemet har vi. Här är det barnen som kommer i kläm. De används som redskap i en konflikt, som slagträ, man använder barnen i form av umgängessabotage. Det är inte konstigt att det är sådant tryck på BUP och att barn mår dåligt. Jag tycker att det finns ett samband med att människor skiljer sig i den utsträckning man gör och barnens ohälsa.

Jag vet inte om jag har missuppfattat någonting i den här motionen men motionären har en poäng. Jag skulle kanske inte ha uttryckt mig fullt så som han har gjort men jag förstår intentionerna i den. När jag hörde utskottets argument verkar det som om man inte törs stå upp för barnen, utifrån motionens intentioner, för man är rädd att anses som fördömande. Det är så det låter och det

är tankeväckande. Vad är då vår vilja med att stödja barn när vi tassar och inte vågar ta i det här ämnet.

Jag yrkar ändå bifall till motion 2012:27.

SONJA GRUNSELIUS:

Ordförande, biskopar och övriga! Bifall till utskottets hemställan. Barns trygghet kan inte enbart bero på om föräldrarna kämpar på, som Lennart Sacrédeus uttryckte det. Vi kan inte lägga börd på föräldrarna att det enbart skulle vara det som är garanti för barns trygghet om de kämpar på. Det är kärleken i äktenskapet, i samboförhållandet och partnerförhållandet som ger grunden för trygghet för våra barn.

LENNART SACRÉDEUS (REPLIK):

Fru ordförande! Jag vill fråga dig, Sonja, var i motionen det står att detta är enda sättet att få trygghet för barnen. Det jag pekar på är ett sätt att få trygghet. På vilket sätt skulle det vara fel för barnen som älskar sin mamma och pappa att de jobbar sig igenom sina konflikter? Är detta fel att föräldrarna håller de löften som vi i kyrkan har ställt? Kan inte det vara ett steg bland många för att livet blir bra för de här människorna eller måste man såga jäms med fotknölnarna? Kyrkan tänker också in att det kan komma barn, en ny generation, och barnet förväntar sig att mamma och pappa som älskar mig att de också älskar varandra och kämpar sig igenom det svåra.

SONJA GRUNSELIUS (REPLIK):

Givetvis, Lennart, så stöttar jag din goda intention. Jag håller helt med dig, men det är så lätt att det blir en börda och skuld hos föräldrarna när de misslyckas.

LENNART SACRÉDEUS (REPLIK):

När Sonja säger detta att det blir så lätt en skuld och en börda, då kan jag säga att vi borde inte prata om upplösta äktenskap, vi borde inte prata om skilsmässor för det leder till skuld och börda. Vi har alla erfarenheter av relationer på väldigt nära håll och då måste ju ändå lösningen vara att vi inte pratar om detta. För det är ett så svårt ämne. Just därför ska vi prata om det som kyrka, därför att vi ställer den här frågan. Sedan handlar det inte om att lägga börda utan det handlar om att uppmuntra varandra att som mogna människor kämpa sig igenom det tunga. Äktenskapet är i både lusten och nöden.

SONJA GRUNSELIUS (REPLIK):

Givetvis, Lennart Sacrédeus, ska man kämpa på men det gäller också att stödja människor och framför allt tala om att barn får trygghet på så många olika sätt och att barn har trygghet på olika sätt även om föräldrarna är skilda.

BISKOP RAGNAR PERSENIUS:

Fru ordförande! Många kanske ställer sig frågan om man egentligen kan avge de där löfterna? Hur kan man veta att det ska gå att hålla dem? Det gäller att ha rätt ingång. För det första avser ju inte löfterna bara trohet utan de avser ömsesidig kärlek och trohet. Man kan avge dem som en livsinriktning, som ett löfte om vilken väg man vill gå. Trohetslöfterna, om de ska fungera, kan ju aldrig bli tolkade som att man ska hålla ihop till varje pris. Vi har talat väldigt mycket i kyrkan om sexualitet och äktenskap och andra former för samlevnad. Vi är också ganska duktiga på det som berör själavård och familjerådgivning. Det skulle

kanske vara bra om vi för framtiden kunde fokusera på det som är de flesta människors stora fråga, nämligen hur vi ska få våra relationer att fungera och utvecklas. Det är ett livsprogram både för enskilda, för par och för en kyrka. Man kan också i yttre mening hålla trohetslöften men leva i en relation som krackelerar och går sönder. Det viktiga för barn är att de känner att de har föräldrarna kvar och att de är älskade och sedda. Det är väldigt viktigt vilket fokus vi har och det bör vara på just relationerna och hur de ska kunna utvecklas. Vi har en del att göra på det området. Det visar sig till exempel att ensamstående med barn döper sina barn i avsevärt mindre utsträckning än barn i parrelationer. Därför är det viktigt med fokus både på att stödja par men också på att stödja föräldrar i relation till barn. Oavsett familjesituation har de alla en plats i våra sammanhang.

MARTA AXNER:

Det ställdes en fråga i ett tidigare replikskifte om det kan vara fel med att ändå kämpa på för barnens skull i en relation som håller på att gå sönder. I många fall är svaret säkert att det är inget fel. Men i vissa fall är faktiskt svaret ett rungande ja. I de relationer där barn och oftast kvinnor far illa är det viktigaste att skydda barnen genom att inte använda den här retoriken att man ska hålla ihop till varje pris. Vi vet att omkring 15–20 kvinnor slås ihjäl varje år av en nuvarande eller före detta partner. Av de barn som far fysiskt illa är de allra flesta i den egna familjen. Jag förstår naturligtvis att ingen här driver åsikten att de här familjerna ska hålla ihop eller att det är syftet med den här motionen. Men jag tycker att det finns anledning som kyrka att vara lite försiktig när vi pratar om de här sakerna för här finns det en historisk skuld. Kyrkor inklusive vår kyrka har ofta gett de här råden att man ska hålla ihop, att man ska be om att det ska bli bättre, att man ändå ska försöka för barnens skull, så farligt kan det inte vara. Vi ser det även i nyhetsrapporteringen om familjetragedier, som att det var något annat än ett mord eller mordförsök eller så när kvinnor och barn slås ihjäl av sina fäder, styvfäder eller partner. Jag tror att det i många fall kan vara väldigt viktigt naturligtvis och intentionen är god i motionen, men jag tror också att vi måste våga tala klarspråk om att ibland är det allra tryggaste för barnen att inte hålla ihop familjen. Då måste vi som kyrka finnas på plats men också vara ärliga med hur ibland också våra missriktade råd har varit direkt farliga.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

BO HANSON:

Vår diskussion verkar handla om vad vi har för ideal. Hur borde det se ut? Jag tycker att den mer borde handla om vad är det som leder fram till skilsmässor snarare än vilket ideal vi ska ha. Jag tror att vår oenighet handlar inte om vad som borde vara ideal utan vad är det som gör att idealen inte förverkligas.

Jag har varit lärare i etik i stor del av mitt liv, inte minst för blivande präster, och jag kanske gör er besvikna men att jag på senare år har kommit att ägna inte så lite kraft åt att lära dem att inte vara så moraliska. Vilka är det som vet bäst om moralen? Barn vet alltid vad som är rätt. Tonåringar kan också alltid tala om även för sina föräldrar vad som är rätt. Även unga studenter vet i regel vad som är rätt och fel. Så småningom blir man mer osäker. En av de förebräelser jag som pappa har mött var, du bryr dig bara om mamma.

ALVE SVENSSON:

Fru ordförande! Jag ska fortsätta mitt anförande. Jag vill göra er uppmärksamma på att inte heller i utskottet talade vi om sexuell otrohet och det framgår också av betänkandet att det inte nämns där. Så det var inte det som debatten handlade om.

Det är inte fel att tänka som Lennart Sacrédeus att vi bör ge äktenskapslöftena en renässans men mycket mer behöver också göras. Vi har hört om de negativa siffrorna i skilsmässostatistiken. Hälften av alla ingångna äktenskap upplöses. Därför ansluter jag mig till de som förespråkar äktenskapsskolor och man kan också ha kurser i samlevnad för redan gifta par. Jag har själv tillsammans med min fru gått en sådan kurs och det behövde vi. Som vigselpräst kan man inbjuda redan gifta till fortsatta samtal. Jag tycker att detta är en del i våra församlingars ansvar som vi kan ta med oss hem när vi planerar hur vi ska använda våra resurser i församlingens arbete. Jag vill göra ett tillägg och det är med anledning av det vi har hört här. Vi ska visa omsorg om de som är gifta men vi ska också visa omsorg om de där äktenskapet har gått sönder. Det är människor som ofta är djupt olyckliga och som kanske känner sig utanför gemenskapen i församlingen och i samhället. Vi har både en uppgift till stöd för de som ska gifta sig, de som är gifta men också för dem där det som var idealet inte höll. Det är viktigt att inte visa förakt utan istället visa kärlek, omtanke, förståelse och deltagande. Våra äktenskap och familjer är viktiga byggstenar i samhälle och kyrka. De är värda att vårda.

LENNART SACRÉDEUS:

Fru ordförande! Jag vill tacka alla som har deltagit i debatten och inte minst ni som har rejält kritiserat motionen och hyllat utskottet. Jag tycker att det har varit jättepositivt att vi har fått samtala om detta. Särskilt tack också till dig, Marta Axner, för att du så tydligt, samtidigt som du talade om att det förekommer misshandel till och med dödsfall att mannen dödar sin fru, att det aldrig har varit någonting som motionen handlar om att försvara de livslånga löftena i ett läge när det ene bryter så kapitalt mot vad han, oftast han, har lovat. Att du var så tydlig med att det är inte det som motionen handlar om och det är det som är att försvara trohetslöftena. Också varmt tack till biskop Ragnar och många andra för att hur får vi detta med våra äktenskapslöften att levas ut i våra relationer.

Jag vill knyta an till en sak som Marta Axner sa. Det handlar om kyrkans skuld, att vi kanske historiskt har sagt att just det du har lovat och just det att äktenskapet är ingånget då ska du uthärda, oftast kvinnan, precis vad som helst. Det är ett historiskt arv av synd och skuld som jag delar Marta Axners bedömning av. Men jag tror att det finns ett dike i andra änden och det är att vi i dag säger, ja, har ni kommit fram till att ni vill gå isär, gör det. Vi kanske ger upp lite för tidigt i vår uppmuntran att kämpa vidare. Visst, det finns familjerådgivning och äktenskapsskolor men det behövs nog mer. Jag tror att kyrkan lätt hamnar i den andra situationen att från att tidigare ha sagt, stå upp för äktenskapslöftena hela livet säga ja, funkar det inte så funkar det inte. Att vara människa och att vara en vuxen myndig mogen människa handlar om att ta sig igenom det tuffa i livet. Självklart inte att man orkar igenom en misshandelshistoria men jag tror att kyrkan i dag inte medverkar tillräckligt starkt för att säga, ta ett omtag och se om ni inte kan hitta tillbaka till varandra, och kanske att relationen andra sidan den här krisen blir så mycket ljuvligare och blir så mycket mer hållfast. Tack, allihopa! Det kommer säkert att gå bra för utskottet imorgon när jag själv kommer att rösta för motionen. Tack så hjärtligt!

MARTA AXNER (REPLIK):

Det var roligt att mitt inlägg uppskattades och upprättades korrekt. Jag tror nog ändå att man ska fundera lite på vilka signaler det sänder, hur man formulerar sig. Det finns väldigt mycket att göra med hur vi pratar och mycket av det som olika talare har pratat om när det gäller vad som är kvalitet i relationerna, hur vi kan arbeta tillsammans för bättre relationer av olika karaktär och inte bara i äktenskapet. Till skillnad från andra talare här är jag inte själv gift, så jag ska inte uttala mig om det från insidan men jag tror att det finns väldigt mycket att göra här och jag tror att det är viktigt att vi i alla de här diskussionerna undviker en hel del fällor och en väg till det är att alltid ha ett maktperspektiv med i diskussionerna.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 100.